

Naš prijatelj Tatek Slavko Tomerlin

Vlado Božić

in memoriam

Osobno smo se upoznali pod čudnim okolnostima tek početkom ovog tisućljeća, ali njegovu djelatnost poznao sam mnogo ranije. Kao speleolog pratio sam svu hrvatsku planinarsku literaturu pa mi je za oko zapela i lijepa vijest, objavljena 1987. u časopisu "Naše planine", da je silaz u jamu Vrtlinu na južnom Velebitu osiguran klinovima i sajlom, a ostvario je to zadarski planinar Slavko Tomerlin. Dugo sam priželjkivao da i ja uđem u tu jamu, koju su 1961. istraživali moji kolege iz "Željezničara" i "Velebita", a ja tada nisam mogao sudjelovati. Prilika se pružila tek 2000. kada sam opet u društvu željezničara i velebitaša posjetio Vrtlinu.

Vrlina je ogromna špilja s jamskim ulazom. Tada sam vidio što je to napravio Tatek. Niz južnu stijenu jame, duboku pedesetak metara, postavio je od ruba jame do vrha sipara u jami čeličnu sajlu za pridržavanje pri silasku i povratku. Izveo je to uz pomoć Milana Jovanovića i skupine zagrebačkih speleologa koji su tog dana posjetili jamu. Nažalost, nikako do sada nisam uspio saznati tko su oni bili. Pri silasku, a više pri povratku, svi smo spominjali i hvalili ovaj Tatekov pothvat i naravno zaželjeli da ga upoznamo.

Prilika se ukazala uskoro. Članovi Speleološkog odsjeka Hrvatskog planinarskog društva "Željezničar" počeli su još iste 2000. godine ponovno istraživati špilje i jame na Crnopcu. Prvi logor bio je postavljen na prvoj okretaljki šumske ceste koja se od asfaltne ceste Gračac - Prezid odvaja strmo prema sjeveroistoku. Od tog su logora speleolozi počeli pretraživati teren u smjeru jugoistoka sve do područja izrazito kamenitog terena. Taj prostor prekriva gusta šuma. Na samom rubu

Tatek ispred Skloništa na Crnopcu u kolovozu 2002.
Autor: Vlado Božić

šume i kamenjara zapazili smo da je netko započeo graditi sklonište. U blizini okretišta, u smjeru prema onom kamenjaru, među grmljem pronašli smo raznog građevinskog materijala: dasaka, greda i pijeska. Brzo smo shvatili da je to materijal za sklonište pa smo uz put tražeći jame ponijeli i poneki komad materijala do gradilišta.

Naš se logor nalazio stotinjak metara dalje od odloženog materijala. Već pri kraju našeg boravka

na Crnopcu, prolazeći pokraj odloženog materijala do logora je došao jedan postariji gospodin, razgledao naš logor kao da nešto traži, a onda se požalio da mu netko krađe građevinski materijal kojega je mukom uspio dopremiti na Crnopac. Sve je razjašnjeno kad je došao do gradilišta.

Od tada smo se gotovo na svakom našem dolasku na Crnopac susretali s Tatekom. On je već i prije dolazio na Crnopac kako bi istraživao kamenjar između grebena Velikog Crnopca i grebena Kite Gaćešine, naročito oko vrha Bijelog kuka. Završivši istraživanje u šumskom području počeli smo i mi istraživati to područje. Idućih nekoliko godina stalno smo s Tatekom izmjenjivali podatke o pretraženom terenu. Mi speleolozi istraživali smo područje između skloništa i Bijelog kuka i zašli južnije od njega. Tu smo naišli na fantastične krške oblike, male špilje, visoke kukove, uske prolaze između kukova, sve obraslo u zelenilo - bili su to pravi Vilinski dvori. O tome smo pričali Tateku pa je on sa svojim dugogodišnjim prijateljem i istraživačem Crnopca Zdenkom Morovićem krenuo u ta

područja. Od Dvora je krenuo na istok, pa na zapad, obišao Bijeli kuk i osmislio put za planinare, ali one malo iskusnije. Put je proveo pokraj manjih špilja, jama različite dubine, ispod kamenih mostova (troja vrata) uskih prolaza među kukovima, niz okomite stijene, preko malih livadica te hrptovima manjih i većih kukova. Zdenko je otkrio jamu (Zdenkovu jamu) pa su uz financijsku i materijalnu pomoć svojeg društva (PD "Paklenica") opremili cijeli put i postavili ljestve za silazak u Zdenkovu jamu.

Tatek je uz Put (nazvao ga je Put Malog Princa) uočio više špilja i jama i nama speleolozima pokazao ulaze u njih. Najdublja od njih je Alibabina jama s trajnim snijegom na prvoj vertkali, istražena do dubine od 212 m.

Osim toga, Tatek je prokrstaro i područje oko Velikog i Malog Bata. Jednog nas je dana pozvao da nam pokaže jame na Malom Batu čiji ulazi izgledaju kao vulkanski otvori. Bio je jako razočaran kada je saznao da smo te jame istražili nekoliko mjeseci prije.

Družili smo se tako desetak godina kada je dolazio na Crnopac, često u društvu Smilje

*Silaz u jama Vrtlinu osiguran celičnom sajlam i klinovima, 2000.
Autor: Vlado Božić*

*Tatek i Boltek na "hrptenjači", na Putu Malog princa, 2003.
Autor: Zoran Bolonić*

Petričević, koja je također i sama dolazila na sklonište i nama špiljarima spremala tople obroke.

Tatek nije planinario samo na Crnopac. Bio je svestran planinar, prošao je mnogim planinama u Hrvatskoj i izvan nje, ali mu je prava ljubav bio samo Velebit. Speleolozima je zanimljivo spomenuti da je uredio malu špilju na Bojinom kuku kao sklonište, da je markirao planinarski put do špilje Vrtline, novi put do špilje Manita peć, da je blizu Stapa, gdje je sagradio sklonište, istražio i proveo put kroz "Kamenu galeriju" i označio put do špilje Okapnice.

O njegovoj planinarskoj djelatnosti napisano je više članaka - biografija (vidi literaturu). Rodio se 16. prosinca 1927. u Zagrebu, gdje se školovao za zubnog tehničara. Radio je u više gradova, a od 1965. u Zadru, gdje je dočekaio mirovinu i tu umro 30. srpnja 2018. Bio je samouki umjetnik, inspiriran prirodom izrađivao je slike i skulpture. Odlikovan je najvišim planinarskim odličjima.

Članovi "Željezničara" zahvalni su mu za dugogodišnju suradnju koja je rezultirala otkrićima zanimljivih špilja na Crnopcu. Otkrio nam je jame u kojima su za vrijeme Prvog i Drugog svjetskog rata boravili ljudi. Svoju ljubav prema Crnopcu Tatek je 2004. opisao člankom "U srcu Crnopca, Crnopac u srcu", koji je objavljen u Hrvatskom planinaru. Svoju ljubav za Crnopac je, sigurno mogu reći, prenio i na nas željezničare.

Tatek će nam uvijek ostati u lijepom sjećanju.

Literatura o Tateku:

- Poljak, Ž. (1985): Slavko Tomerlin - Tatek. Naše planine, Zagreb, br. 11-12, 179, uz Tatekov članak: U potrazi za posljednjim velebitskim tajnama
- Kantura, Ž. (1992): Intervju - Slavko Tomerlin - Tatek. Hrvatski planinar, Zagreb, br. 9-10, 217-218
- Petričević, S. (1992): Slavko Tomerlin - Tatek. Hrvatski planinar, Zagreb, br. 9-10, 219
- Poljak, Ž. (1994): Tomerlin Slavko. Hrvatska planinarska književnost. HPS, Zagreb, Biografski leksikon, 246
- Poljak, Ž. (2004): Tomerlin, Slavko. Zlatna knjiga hrvatskog planinarstva, Biografski leksikon hrvatskih planinara, HPS, Zagreb, 322
- Čaplar, A. (2018): In memoriam Slavko Tomerlin - Tatek. Hrvatski planinar, Zagreb, br. 9, 410

Tatekova literatura o špiljama:

- Tomerlin, S. (1987): Osiguran silaz u jamu Vrtlinu. Naše planine, 1-2, 43
- Tomerlin, S. (2003): Put Malog princa. Hrvatski planinar, 10, 304-309
- Tomerlin, S. (2004): U srcu Crnopca, Crnopac u srcu. Hrvatski planinar, 10, 332-335